

Cathrine Ek
Kommunekolog
cathrine.ek@trelleborg.se

Naturplan Trelleborg för stad och landsbygd 2020–2030 Årsrapport 2023

Sammanfattning

Trelleborgs kommun påbörjade arbetet med att ta fram en Grönplan under 2017. Projektet finansierades till 50 % av statliga LONA-medel. Merparten av arbetet med planen utfördes under 2018 och 2019 då planen färdigställdes men nu under namnet Naturplan. Naturplanen antogs av Kommunfullmäktige den 19 oktober 2020 och handlingsplanen med 46 åtgärder skall följas upp årligen. 2025 ska planen ses över och eventuellt revideras.

Syftet med planen är att ge en överblick över Trelleborgs kommuns grönstruktur och presentera en önskvärd utveckling av grönstrukturen. Planen är tänkt att utgöra ett kunskapsunderlag för politiker, tjänstepersoner och allmänhet och användas aktivt i samhällsplaneringen för att bevara, stärka och utveckla den gröna infrastrukturen. Framtagandet gjordes tvärssektoriellt och själva framtagandet utgjorde en viktig process för förankring och förståelse för gröna värden.

Den första uppföljningen gjordes för 2021. Detta är således den tredje uppföljningen. Andelen föreslagna åtgärder som har påbörjats, pågår eller är till viss del genomförda har vid denna redovisning ökat till 63 procent.

Framför oss ligger ett fortsatt arbete med att förbättra förutsättningarna för biologisk mångfald på land och i vatten samt utveckla rekreationsmöjligheterna längs våra åar.

Bakgrund

Trelleborgs kommun har arbetat strategiskt med värdefulla naturområden sedan mitten av 90-talet. 2010 antogs kommunens första naturvårdsplan, Natur- & kulturmiljöplan. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade att komplettera N&K planen med en Grönplan 2016. Planens inriktning ändrades något på slutet liksom planens namn som blev Naturplan Trelleborg för stad och landsbygd.

Syfte

Naturplanen är ett centralt verktyg för att bevara och utveckla grönstrukturen och ekosystemtjänsterna i planering, byggande och förvaltning. Naturplanen kan både

vara ett planeringsunderlag för den fysiska planeringen och en handlingsplan som preciserar kommunens arbete med grönstruktur, grönska och ekosystemtjänster.

Hur planen togs fram

Arbetet med att ta fram planen har bedrivits förvaltnings- och föreningsövergripande under ledning av dåvarande vikarierande kommunekolog. I workshops har utsedda tjänstepersoner och personer från olika intresseorganisationer gemensamt tagit fram åtgärder och indikatorer. Planen är antagen av Kommunfullmäktige.

Naturplanens innehåll

Planen består av två delar:

- Del 1 - Ett samlat kunskapsunderlag
- Del 2 – En handlingsplan med åtgärder och indikatorer. Åtgärder samt vilka som är ansvariga för att genomföra dem. Åtgärderna sorteras in i **fem målbilder**:
 - 1) Kommuninvånarna ska ha god tillgång till gröna och blå områden som möjliggör rekreation, delaktighet, god hälsa och livskvalitet
 - 2) Trelleborgs kommun ska utveckla den grönblå strukturen för att skapa ett säkert, motståndskraftigt och attraktivt samhälle
 - 3) Trelleborgs kommun ska säkerställa en hållbar förvaltning av vatten för att bevara, skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem
 - 4) Trelleborgs kommun ska ha livskraftiga marina miljöer och havets ekosystemtjänster ska bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt
 - 5) Trelleborgs kommun ska skydda och främja biologisk mångfald för att säkerställa motståndskraftiga och anpassningsbara landbaserade ekosystem

Uppföljning

Alltsedan planens antagande 2020 har Trelleborgs kommun arbetat med genomförande av åtgärderna. I denna **årsrapport 2023** har genomförandet av de 46 åtgärderna i planen följts upp. De utpekade ansvariga förvaltningarna har fått bedöma status på åtgärdernas genomförande utifrån följande variabler:

- **E = ej påbörjad,**
- **P = påbörjad,**
- **H = genomfört till hälften eller mer,**
- **G = genomförd helt/pågår kontinuerligt.**
- **”Ej relevant”,** i de fall som teknisk utveckling, organisatoriska förändringar eller andra faktorer påverkat genomförandet.

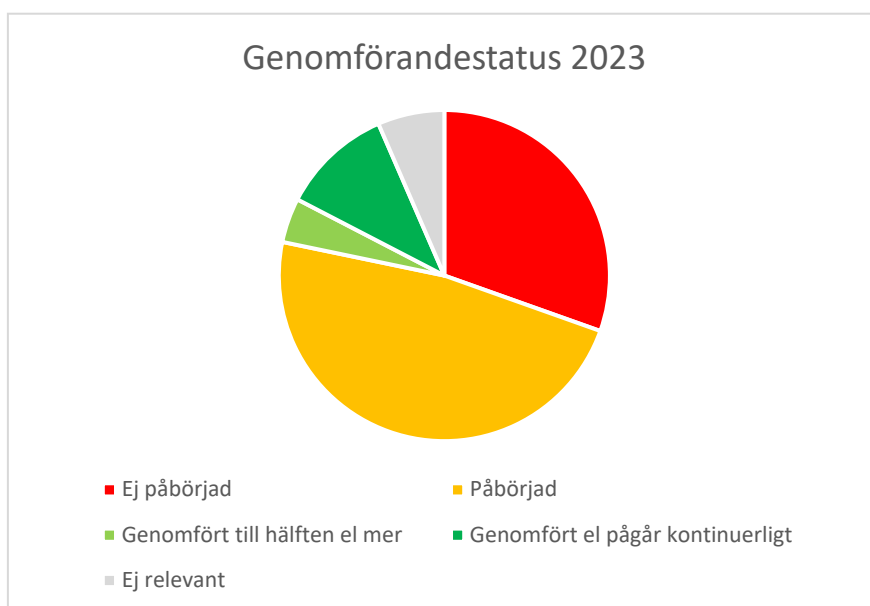
Ansvaret för åtgärdernas genomförande fördelades på kommunorganisationens förvaltningar.

Resultat

Uppföljningen visar att 63 procent av de utpekade åtgärderna har påbörjats, genomförts till hälften eller så pågår de kontinuerligt. 30 procent av åtgärderna är ännu inte påbörjade och några är inte längre relevanta.

Uppföljningen av åtgärdernas genomförandestatus visas i Figur 1. Den visar följande resultat:

- 11 procent (5 st) är **helt genomförda eller pågår kontinuerligt**.
- 4 procent (2 st) är **genomförda till hälften** eller mer.
- 48 procent (22 st) av åtgärderna är **påbörjade**.
- 30 procent (14 st) är **ännu inte påbörjade**.
- 7 procent (3 st) av åtgärderna är **inte längre relevanta** att genomföra.

Figur 1: Genomförandestatus 2023 för åtgärderna i Naturplan Trelleborg för stad och landsbygd.

Helt genomförda åtgärder eller pågår kontinuerligt

Inga åtgärder är helt genomförda och det är få som kommer att bli det. Däremot **kommer flera åtgärder att pågå kontinuerligt framöver**. Dessa 5 åtgärder pågår kontinuerligt just nu:

- De **skyddade områdenas informationsskyltar** ska inventeras och kompletteras. Ett arbete som ständigt pågår.
- **Informationen på kommunens hemsida** ska ses över och uppdateras
- **Statusen i kommunens samtliga vattendrag** som räknas som vattenförekomst (4 st) provtas kontinuerligt av Sydvästra Skånes Vattenråd (SSV).
- **Våtmarker ska anläggas i anslutning till vattendrag** med sämre status. Arbetet pågår både inom SSV, kommunen och de två ekonomiska föreningarna för Tullstorpsån och Ståstorpsån.

- Öka antalet våtmarker och andra funktioner som reducerar näringsbelastningen till havet Se punkten ovan.

Till hälften genomförda

- Kartlägg kommuninvånarnas tillgång till grönområden
- Utvalda naturområden ska ha utökad tillgänglighet

Påbörjade åtgärder

- Förbättra gång- och cykelvägar till grönbå resmål
- Kartlägg natur- och grönområden som nås med kollektivtrafik
- Inventera de grönområden som ligger inom 300 meters gångavstånd från förskola avseende rekreativvärden och grönpedagogik
- Kartlägg och utöka antal sittplatser i och runt kommunens grönområden
- Kartlägg natur- och grönområdets ekosystemtjänster
- Öka de biologiska värdena i tätorternas grönområden
- Tryckt information ska tillgängliggöras digitalt
- Ta fram utflyktsguider till några naturområden
- Ta fram riktlinjer för hantering av träd i offentliga miljöer
- Ta fram riktlinjer för hantering av alléer i tätorterna och utmed landsvägarna
- Identifiera betydelsefulla områden och dess volym
- Ta fram en strukturplan för placering av dagvattendammar
- Multifunktionsdammar som inkluderar vattenfördröjning och rening ska anläggas
- Kartlägg grönområdenas ekosystemtjänster
- Hitta bästa hanteringen av tången på stränderna för att återföra näringen till landskapet
- Kartlägga befintliga stråk och korridorer i kommunen
- Gör en prioriteringsordning för stråkutveckling vid vattendrags närområde
- Kartläggning av invasiva främmande arter i kommunen
- Årliga insatser ska utföras avseende jätteloka, parkslide och vresros. Välbesökta grönområden samt kusten ska prioriteras.
- Information ska spridas till kommuninvånarna avseende populära invasiva främmande trädgårdsarter
- De åtgärdsprogram för hotade arter och habitat som är relevanta för Trelleborgs kommuns naturmiljöer samt för växt och djurliv ska genomföras löpande
- Metod för balanseringsprincipen ska tas fram och implementeras i exploaterings- och planprocessen

Ej påbörjade åtgärder

Att åtgärder inte alls är påbörjade kan ha flera olika förklaringar. I en omorganisation togs marinbiologtjänsten bort och ingen driver längre frågor som

rör de stora marina områdena inom kommunens gränser. Stadsmiljöavdelningen förstärktes med 2 landskapsarkitekter i början av 2023. Det har under året resulterat i större fokus på de gröna miljöerna i staden och byarna. Våra grönområden kommer att få bättre kvaliteter framöver!

Bland de 14 åtgärder (19 förra året) som **inte alls är påbörjade** återfinns bland annat följande 5 åtgärder:

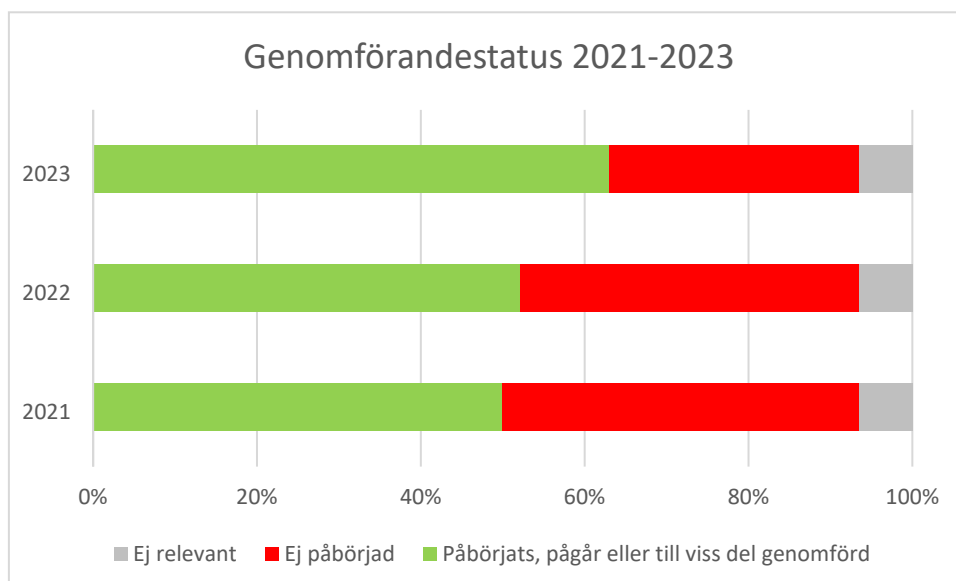
- **Information om kommunens skyddade områden ska finnas tillgänglig på olika språk**
- **Skydda alla kommunens marina grunda bottnar** Marinbiolog saknas.
- **Ett GIS-skikt som visar förekomst av känsliga bottnar ska tas fram** är inte påbörjat och kan inte genomföras på grund av att marinbiologisk kompetens numera saknas.
- **Minst en småbåtshamn och tre stränder ska uppfylla kraven motsvarande blå flagg** Marinbiolog saknas
- **Kartläggning av hotade arter i kommunen** – borde strykas. Relevant information kan hittas på Artportalen.

Pågående åtgärd som är särskilt viktiga att nämna

Öka de biologiska värdena i tätorternas grönområden En plan för hur gräsytor skall skötas i park- och naturområden håller på att tas fram med start i februari 2023. Testytor med äng/långgräs anlades i några parker redan 2023. Ytorna kommer att utökas under 2024. Trädplantering görs kontinuerligt och inhemska arter prioriteras för ökad biologisk mångfald. Nedtagna träd ersätts med 2 nyplanterade.

Genomförandestatus – trend

Under 2023 har fler åtgärder påbörjats jämfört med tidigare år, se figur 2.

Figur 2. Genomförandestatus 2021–2023

Förslag till fortsatt genomförande under 2024 och framåt

En revision av alla kommunens hållbarhetsmål och dokument har påbörjats. Kanske blir det så att Naturplanens åtgärdsdel föreslås att revideras redan före 2025. Tills vi vet det så fortsätter vi att arbeta vidare med dem vi har idag.

- Samtliga åtgärder som bedömts **Ej relevanta/Vilande** går igenom på nytt och tas eventuellt bort i det fortsatta arbetet. Vissa åtgärder kan även slås ihop då de är väldigt lika.

Målbild 1, Kommuninvånarna ska ha god tillgång till gröna och blå områden som möjliggör rekreation, delaktighet, god hälsa och livskvalitet.

- **Kartlägg kommuninvånarnas tillgång till grönområden**
- **Inventera de grönområden som ligger inom 300 meters gångavstånd från förskola avseende rekreativvärden och grönpedagogik.**

Målbild 2, Trelleborgs kommun ska utveckla den grönblå strukturen för att skapa ett säkert, motståndskraftigt och attraktivt samhälle. Förslagsvis hanteras följande åtgärder i den Skyfallsplan som ska tas fram med start 2023.

- **Identifiera betydelsefulla områden och dess volym** för att öka antalet översvämningsbara ytor i offentlig miljö.
- **Ta fram en strukturplan för placering av dagvattendammar**
- **Multifunktionsdammar som inkluderar vattenfördröjning och rening ska anläggas.**

Målbild 3: Trelleborgs kommun ska säkerställa en hållbar förvaltning av vatten för att bevara, skydda och återställa vattenrelaterade ekosystem

- **Våtmarker ska anläggas** i anslutning till vattendrag med sämre status

Målbild 4. Trelleborgs kommun ska ha livskraftiga marina miljöer och havets ekosystemtjänster ska bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt.

- **Vilande p g a avsaknad av marinbiolog.**

Målbild 5. Trelleborgs kommun ska skydda och främja biologisk mångfald för att säkerställa motståndskraftiga och anpassningsbara landbaserade ekosystem.

- **Kartlägga befintliga gröna stråk och korridorer i kommunen.**

Se vidare: *Bilaga Åtgärdsstatus Naturplan 2023*